

ALINGSÅS OCH VÅRGÅRDA RÄDDNINGSTJÄNSTFÖRBUND

handlingsprogram 2015–2018

Enligt Lag om skydd mot olyckor

Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund

1. INLEDNING	3
Avgränsningar	3
2. LAGSTIFTNING, UPPDRAG OCH STYRNING	4
Remissinstanser	5
3. FÖRBUNDET	6
Risktopografi	6
Befolkning och boendestruktur	6
Arbetsmarknad och näringsliv	7
Lokaler och byggnader	7
Kommunikationer	8
Teknisk försörjning	8
Rekreation, natur och miljö	8
Turism och kultur	8
Framtiden i förbundsområdet	8
Sammanfattande riskanalys	10
Organisation	12
Personalresurser	12
Kompetens	12
Mångfald och jämställdhet	12
Internt bemötande	12
Miljöpåverkan	12
Deltagande i samhällsutveckling	12
4. LOKALA MÅL	13
5. FÖRBUNDETS OLYCKSFÖREBYGGANDE VERKSAMHET	16
Olycksförebyggande	16
Brandförebyggande	16
Stöd till den enskilde	16
Kommunikation och information	17
Myndighetsutövning	17
Lag om skydd mot olyckor 2 kap. 2 §	17
Lag om skydd mot olyckor 2 kap. 3 §	17
Lag om skydd mot olyckor 2 kap. 4 §	17
Lag om brandfarliga och explosiva varor	17
Brandskyddskontroll	17
Brandskydd i byggprocess och samhällsplanering	18
Brand- och olycksutredning	18
6. FÖRBUNDETS RÄDDNINGSSINSSATSORGANISATION	19
Operativ insatsorganisation	19
Räddningstjänstens förmåga	21
Beredskap	23
Stegutrustning	23
Släckvatten	23
Regional samverkan	24
Åtgärder efter avslutad räddningsinsats	24
Frivilligorganisationer	24
Utvecklingsområden	25
Säker brandsläckning	25
Omhändertagande vid trafikolyckor	25
Självmordsprevention	25

1. Inledning

Detta dokument utgör räddningstjänstförbundets handlingsprogram enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Som underlag har en riskanalys upprättats. Riskanalysen fokuserar på de risker som kan leda till räddningsinsats och är baserad på nationell och lokal insatsstatistik samt erfarenheter från inträffade olyckor.

Handlingsprogrammet är framtaget på uppdrag av förbundets direktion. En årlig uppföljning av handlingsprogrammet sker genom den verksamhetsberättelse som författas efter varje årsbokslut. Handlingsprogrammet beskriver förbundets övergripande arbete inom området skydd mot olyckor. Grunden för detta arbete beskrivs i den vision som förbundsdirektionen antagit och som alla anställda i förbundet har som sin ledstjärna.

VÅR VISION

Vi söker ständigt efter bättre sätt att göra ditt liv tryggare

Varje dag arbetar vi aktivt och innovativt för att förhindra olyckor. Vi är öppna för, och nyfikna på det samhälle vi har satt oss att skydda och möter medborgare med empati och professionalism. När det trots allt krävs en räddningsinsats, jobbar vi med modern utrustning och effektiva metoder. Vi lär oss av våra erfarenheter och blir ännu lite bättre nästa gång. En förutsättning för framgång är att vi har en kultur där vi vågar ifrågasätta, diskutera och prova nya tankar. Det krävs att vi har ett klimat där alla känner sig trygga, där vi hissar istället för att dissas, där vi lyssnar på och respekterar varandra.

*Det är ett viktigt uppdrag,
därför är vi i ständig utveckling*

Avgränsningar

Åtgärder enligt detta handlingsprogram syftar till att förhindra eller avhjälpa de olyckor som kan leda till räddningsinsats enligt LSO, dvs. de händelser då kommunerna skall ansvara för räddningsinsatsen. Insatsen skall då vara motiverad med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt.

Åtgärder vid extraordinära händelser redovisas tills vidare i ett för varje medlemskommun separat Handlingsprogram enligt Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Både det olycksförebyggande arbetet och planeringen för extraordinära händelser i medlemskommunernas nämnder och bolag sker utifrån verksamhetens egen risk- och sårbarhetsanalys samt de mål som satts upp av respektive verksamhetsansvarig myndighet. Förbundet har kommunernas uppdrag att samordna krisberedskapsarbetet i medlemskommunerna, men ansvaret för planering, genomförande och uppföljning vilar fortfarande på respektive verksamhetsansvarig.

2. Lagstiftning, uppdrag och styrning

Alingsås och Vårgårda kommuner bildade 2009 ett kommunalförbund som har i uppgift att ansvara för de uppgifter som åligger kommunerna enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO):

1 kap. 1§

Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv, hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

1 kap. 3§

Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

3 kap. 1 §

För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder. Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för förebyggande verksamhet.

3 kap. 2 §

En kommun skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag.

Utöver LSO ingår även följande uppgifter i förbundets grunduppdrag:

- De skyldigheter som vilar på kommunerna om tillsyn enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Vid tillsynen ges förbundet rätt att tillämpa den taxa som gäller i respektive kommun.
- Samordning och stöd till kommunerna rörande bestämmelser i lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.
- Skyldigheter enligt FSO, 3 kap, 6§, pkt 1, om kommunernas plan för räddningsinsatser enligt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Räddningstjänstförbundet biträder dessutom kommunerna med kompetens kring brand och säkerhet inom följande verksamhetsområden:

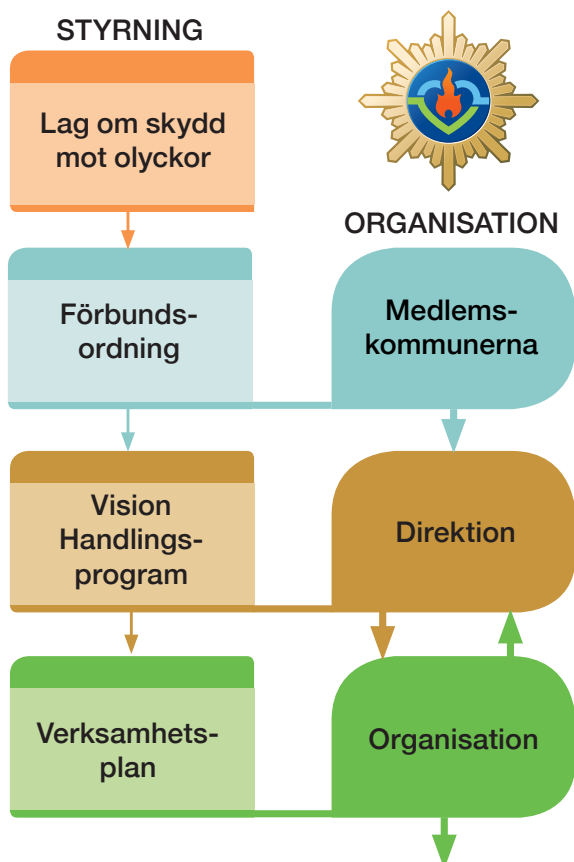
- Samhällsbyggnadsverksamheten enligt plan- och bygglagen (1987:10).
- Remiss- och koncessionsärenden enligt miljöbalken och socialtjänstlagen.
- Kommunernas POSOM-verksamhet.
- Upprätthållande av funktionen Tjänsteman i beredskap (TIB) för bland annat inkallande av krisledning i medlemskommunerna.
- Krisberedskap.
- Utförandet av brandskyddskontroll enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Dessutom ansvarar förbundet för kommunal tillsyn samt handläggandet av ärenden rörande rengöring (dispenser m m). Ansvaret för rengöring (sotning), i egen regi eller efter avtal mellan extern utförare samt taxor för rengöring åvilar respektive medlemskommun.

Utöver ovanstående uppgifter ingår i kommunalförbundets uppdrag också rätten att verka i andra områden som ansluter till ovanstående lagstiftning eller på annat sätt ansluter till säkerhet och trygghet i kommunerna, och som reglerats i avtal. Exempel på sådana uppgifter är:

- Akut restvärdesräddning
- Förmedling av automatiska brandlarm
- Nödvändiga saneringsarbeten efter olycka
- Uppdrag för sjukvården med akuta livräddande insatser (IVPA)
- Stöd till ambulansverksamheten vid transport i terräng
- Stöd till andra förvaltningar och myndigheter i akuta situationer
- Utbildning i brandskydd, hjärt- lungräddning och heta arbeten

Genom förbundets styrdokument, och uppföljning av dessa, kvalitetssäkras verksamhetens olika arbetsområden:

Remissinstanser

Synpunkter på handlingsprogrammet har inhämtats från förbundets medlemskommuner, myndigheter och organisationer som är direkt eller indirekt berörda av planen.

3. Förbundet

Förbundet omfattas geografiskt av kommunerna Alingsås och Vårgårda. Alingsås kommun ingår i Göteborgsregionens kommunalförbund GR, och Vårgårda kommun ingår i kommunalförbundet Sjuhärad. Förbundets samverkan sker i första hand gentemot dessa två aktörer.

RISKTPOGRAFI

Befolkning och boendestruktur

Förbundet verkar i en starkt växande region och har en varierad boendestruktur fördelad på större tätorter som Alingsås, Vårgårda och Sollebrunn. Utöver dessa finns det ett tiotal mindre samhällen. Dessutom karaktäriseras förbundsområdet av en levande landsbygd. Arbetspendling är ett stort inslag i båda medlemskommunerna och sker främst mellan

Alingsås, Vårgårda, Lerum, Borås, Trollhättan och Göteborgs kommuner.

I förbundets medlemskommuner bor cirka 50 000 invånare. Omsorgen om äldre och socialt utsatta grupper medför en mängd olika typer av boenden som kommunerna har ett särskilt ansvar för, trygghet och säkerhet i boendet är viktiga grundförutsättningar för dessa grupper.

Samhällsutvecklingen visar tendenser där vi ser gruppbildningar med

nya åsiktsmönster och med inslag av extrema värderingar. Inslag av organiserad brottslighet ökar med avsiktliga, kriminella handlingar som leder till räddningsinsatser. Detta är för närvarande främst ett storstadsfenomen men räddningstjänsten försöker skapa sådana relationer med allmänheten att risken för hot och våld mot räddningstjänstens personal vid insats minskar.

Alingsås Värmdö Förbundet

Land-areal, km ²	474,9	428,7	903,6
-----------------------------	-------	-------	-------

Sjöar och vattendrag, km ²	79,7	14,8	94,5
---------------------------------------	------	------	------

Invånare 2014-12-31	39188	11089	50277
---------------------	-------	-------	-------

Invånare per km ²	83	26	56
------------------------------	----	----	----

Arbetsmarknad och näringsliv

Inom förbundsområdet finns en stark tradition av företagande och en blandning av större och mindre industrier, sjukhus, skolor, vårdhem och storskaliga jordbruksenheter. Kommunerna och Västra Götalandsregionen är de största arbetsgivarna.

Brand utgör den största risken för industrier och företag, och det förebyggande arbetet bör därför prioriteras i verksamheterna. För planering inför olika typer av olyckor som kan leda till räddningsinsats krävs ett väl fungerande nätverk av andra myndigheter och organisationer. Naturliga samarbetspartners är näringslivet, sjukvården, polisen och andra kommunala förvaltningar.

Lokaler och byggnader

Kommunens verksamheter, speciellt vård, omsorg och skolor, har ett omfattande behov av verksamhetslokaler. Lokalerna utgör stora ekonomiska värden och är inte lätta att snabbt ersätta efter t.ex. en brand. Följden blir ofta långvariga störningar i form av utebliven verksamhet och stora kostnader. Viktiga verksamhetslokaler bör skyddas i relation till deras betydelse för att kommunen ska kunna utföra sitt uppdrag.

Inom räddningstjänstförbundets geografiska område finns ett antal byggnader och anläggningar som utgör en förhöjd risk avseende personskador, egendomsskador och skador

på miljön. Vid dessa anläggningar är det av särskild vikt att man bedriver ett systematiskt brandskyddsarbete och vidtar förebyggande och skadebegränsande åtgärder. För räddningstjänsten innebär det att dessa anläggningar prioriteras när det gäller tillsyn och insatsplanering.

Förutom ovanstående finns det inom räddningstjänstens geografiska område en anläggning som Länsstyrelsen med stöd av 2 kap. 3 § förordning om skydd mot olyckor har klassificerat som farlig verksamhet. Denna anläggning skall uppfylla skyldigheter enligt 2 kap. 4 § lag om skydd mot olyckor.

Kommunikationer

Tätorterna i förbundets medlemskommuner korsas av hårt trafikerade kommunikationsleder. De största är E 20, riksväg 42, länsväg 180 och länsväg 1890. Trafiken utgörs av person- och godstransporter där transporter av farligt gods utgör en betydande del.

Västra stambanan är den järnvägslink som förbinder Göteborg med Stockholm och som passerar genom båda medlemskommunerna. Banan trafikerar med person- och godstransporter i stor omfattning och utgör en av landets mest frekventa transportleder för farligt gods.

Flygtrafiken till och från Landvetter flygplats sker i speciella flygzoner som är lokaliserade till luftrummet ovanför förbundsområdet.

Teknisk försörjning

Även den tekniska infrastrukturen är viktig för kommunernas samtliga verksamheter. Behovet av en miljövänlig energiförsörjning och att rent vatten levereras på ett tillfredställande sätt är stort. Resersystem ska vara planerade för tillfällen då störningar uppstår.

De råvattenresurser som ligger till grund för en god och trygg vattenförsörjning bör ägnas stor uppmärksamhet ur ett skyddsperspektiv.

Rekreation, natur och miljö

Medlemskommunerna har ett aktivt friluftsliv i vackra omgivningar och människor som rör sig på sjöar och i skog och mark, drabbas emellanåt av olyckor där livräddande eller undsättande insatser behöver ske. En samverkan med sjukvårdshuvudmannen är viktig för att vid dessa tillfällen täcka gråzonen mellan olika ansvarsområden. Förbundet är delaktig inom lämpliga områden i det breda arbetet som det innebär att medlemskommunerna kan certifieras som "en vattensäker kommun". De största och viktigaste sjöarna för rekreation och fritid är Mjörn, Anten och Färgen. Det finns också flera områden med biologisk mångfald i form av djur och växter som är känsliga och skyddsvärda. Ett tjugotal naturreservat och naturskyddsområden finns i kommunerna.

Olyckor som kan drabba vår miljö och vårt grundvatten bör förebyggas för att långsiktigt säkerställa vårt behov av rent vatten samt de ekologiska systemen. Översynen av risker för ras och skred bör ske kontinuerligt i kommunerna tillsammans med Länsstyrelsen samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Turism och kultur

Kulturutbudet är stort och turismen utgör ett väsentligt inslag i medlems-

kommunerna. En rad musik-, konst- och idrottsarrangemang återkommer årligen. En del av dessa evenemang drar stora mängder människor till trakten.

Framtiden i förbundsområdet

Eftersom både Vårgårda och Alingsås är tillväxtkommuner med ett tydligt uttalat politiskt mål om ytterligare tillväxt, förväntas riskerna för olyckor öka i takt med ökad befolkning och byggnation. Förnyelse och utbyggnad av infrastruktur kan på ett negativt sätt påverka räddningstjänstens möjlighet till framkomlighet. Områden som förtätas och byggnader som blir allt högre är utmaningar som räddningstjänsten måste kunna hantera både under planeringsstadiet

och vid räddningsinsatser. Försörjning av brandvatten är ytterligare ett område som kommer att innebära en utmaning eftersom kommunerna och Livsmedelsverket har en önskan om mindre volymer av stillastående vatten i ledningarna. Detta kan leda till intressekonflikter eftersom räddningstjänsten vid bränder vill kunna få ut stora vattenvolymer via brandpostnätet. En fortsatt ökning av trafik-volymer på vägar och järnväg är också att förvänta och därmed också den problematik detta för med sig.

Sammanfattande riskanalys

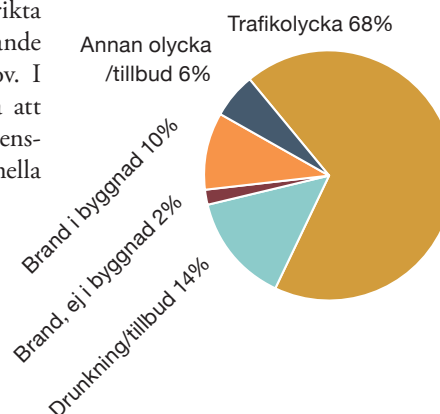
Att analysera riskerna i närområdet är avgörande för hur räddningstjänsten ska dimensioneras eftersom de lokala förhållandena kan skilja sig åt i landet. Denna riskanalys har upprättats som ett underlag för det nya handlingsprogrammet som kommer att gälla för perioden 2015-2018. Riskanalysen beskriver och analyserar endast risker för olyckor som kan föranleda räddningsinsats.

Vardagsolyckor

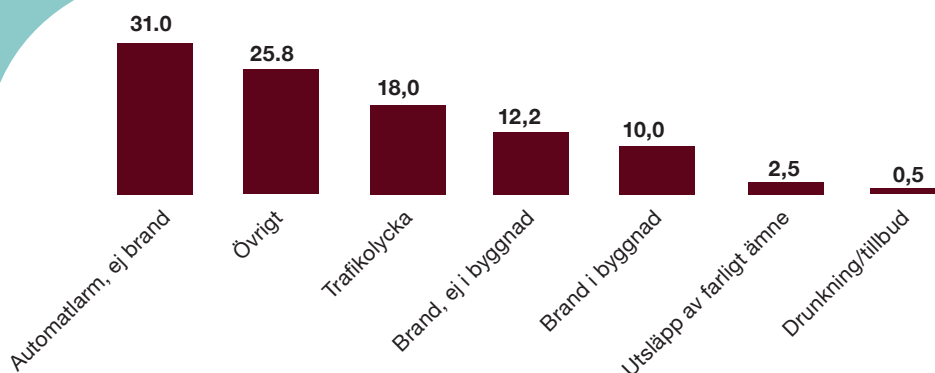
Med benämningen vardagsolyckor menas de olyckor som inträffar en eller fler gånger per år inom förbundets gränser och som har begränsad konsekvens för samhället. Eftersom olyckorna inträffar årligen går det att använda lokal statistik för att i viss mån förutsäga kommande år.

Genom att analysera vilka larmtyper som är mest frekventa och när personer omkommer kan förbundet rikta sina förebyggande och förberedande insatser för att möta dessa behov. I riskanalysen konstateras det också att förbundets olycksstatistik överensstämmer i stort med den nationella statistik som finns att tillgå.

PROCENTUELL FÖRDELNING OMKOMNA PER OLYCKSTYP

ANDEL LARM PER OLYCKSTYP I PROCENT

Risk för större/allvarliga olyckor

I riskanalysen görs en ansats att kvalitativt beskriva de större tänkbara och kända händelser som skulle kunna inträffa inom räddningstjänstens område. Det bör dock betonas att de allvarligaste olyckorna ännu inte inträffat och eftersom vi inte vet vad de kan utvecklas till så har vi en förmodad låg förmåga att hantera dem.

Tabellen är avsedd att visualisera de riskområden avseende sannolikhet och konsekvens. Det bör betonas att detta är en grovanalys vars främsta syfte är att vikta de ovanliga större olyckorna sinsemellan.

Förändring av riskbilden

Alingsås och Vårgårda kommuner har de mellan åren 2004-2013 ökat antalet invånare från 46441 till 49684. Enligt de prognoser som respektive kommun har kommer invånarantalet fortsätta öka. År 2020 beräknas befolkningen inom AVRFs arbetsområde ökat med 5 % till 52231. Osäkerheten i prognosen ökar med dess längd men 2030 beräknas invånarantalet uppgå till 56100. Förutsatt att inte riskerna inom förbundet förändras kommer olyckorna att öka i takt med det ökade invånarantalet.

SANNOLIKHET/FREKvens definieras enligt nedanstående

- 1 Låg; förväntas inträffa inom 1000 år
(värde vid riskprodukt 1)
- 2 Medel; förväntas inträffa inom 100 år
(värde vid riskprodukt 2)
- 3 Hög; förväntas inträffa inom 10 år
(värde vid riskprodukt 3)

KONSEKvens definieras enligt nedanstående

- 1 Låg; enstaka omkomna, begränsad påverkan på samhällsfunktioner
(värde vid riskprodukt 1)
- 2 Medel; flertalet omkomna, påverkan på samhällsfunktioner
(värde vid riskprodukt 2)
- 3 Hög; åtskilliga omkomna, stor påverkan på samhällsfunktioner
(värde vid riskprodukt 3)

OLYCKSHÄNDELSE	SANNOLIKHET/FREKvens	KONSEKvens
Terrorattack (inom räddningstjänstens geografiska område)	1	2
Olycka med farligt gods eller farligt ämne	2	2
Naturolycka	2	2
Kärnkraftsolycka	1	3
Brand i innerstad i Alingsås med spridningsrisk	2	3
Storskalig industribrand	1	1
Storskalig tågolycka/bussolycka	3	2

ORGANISATION

Förbundet har totalt cirka 100 anställda varav hälften är anställda på deltid enligt RIB-avtalet.

12 personer är anställda på dagtid med olika specialistfunktioner.

36 heltidsanställda arbetar i skift-tjänstgöring.

Myndighetsutövningen i förbundet hanteras huvudsakligen av sex stycken heltidsanställda personer med varierande specialkompetenser.

Förbundet har sedan länge ett arbetssätt som innebär att alla anställda har del i uppdraget att efter bästa förmåga förhindra olyckors uppkomst.

Samtliga anställda arbetar alltså med ett löpande förebyggande uppdrag inom olika aktiviteter som beskrivs i verksamhetsplanen.

De skiftanställda lägger cirka 20 % av sin arbetstid utanför operativ beredskap, därmed skapas det förutsättningar att på bred front arbeta med olika förebyggande aktiviteter.

Personalresurser

I förbundet ska det finnas en räddningschef enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Räddningschefen ansvarar för att leda verksamheten i förbundet under normala förhållanden, dvs. vid räddningstjänstinsatser i fred och under höjd beredskap.

Personalresurserna är till antal och kompetens dimensionerade och strukturerade för att på ett effektivt och säkert sätt kunna genomföra räddningstjänstinsatser. Inom ramen för dessa resurser hanteras även de olycksförebyggande åtgärder som kommunerna enligt lag ansvarar för, exempelvis tillsyn, utbildning och information.

Kompetens

Kompetent personalen är en grundförutsättning för en väl utvecklad och fungerande verksamhet. Förbundet

strävar efter att, utifrån intresse och lämplighet, bygga team och arbetslag med bred kompetens hos alla och med fördjupad kompetens hos vissa. Den kompetens som finns idag kan vara otillräcklig imorgon. Därför är det viktigt med kontinuerlig utveckling av personalens kompetens utifrån samhällets och verksamhetens behov. Det går därför inte att ange en specifik kompetens för varje enskilt uppdrag i förbundet, men de minimikrav som finns i gällande lagstiftning för aktuell uppgift ska vara uppfyllda. Räddningspersonal med delegation av räddningschef att fungera som räddningsledare ska som lägsta kompetenskrav ha kurs räddningsledning A eller motsvarande.

Mångfald och jämställdhet

Inom räddningstjänsten finns för få brandmän som är kvinnor eller har utländsk bakgrund. Vi tror att god service på lika villkor bäst ges av brandmän som har olika bakgrund, kön och erfarenheter. Räddningstjänsten speglar dåligt sammanställningen i samhället vad gäller etnisk mångfald. Vi tror att förtroendet och legitimiteten ökar om medborgarna känner igen sig i räddningstjänsten. Idag jobbar vi allt mer med brand- och olycksförebyggande arbete och därför krävs en bredare kompetens inom den svenska räddningstjänsten. För att möta framtida samhällsutmaningar krävs samarbete och en bredd vad gäller ursprung och kompetens hos våra anställda. Vi måste attrahera fler unga tjejer och killar med varierad bakgrund, vi måste förändra bilden av att brandmannayrket endast är för män, och vi måste verka för relevanta rekryteringskrav. Med ökad mångfald bland våra anställda skapas förutsättningar för räddningstjänsten att bli mer

effektiv, mer kompetent och att nå de övergripande nationella målen.

Internt bemötande

Vi har ett internt bemötande där alla anställda oavsett kön, etnicitet eller anställningsform behandlas jämställt. Kreativitet och nya idéer uppmuntras. Dessutom har vi en bra daglig kommunikation där alla anställda har ett ansvar för att vara öppna med sina åsikter. En god stämning i det dagliga arbetet är vår ledstjärna.

Vi arbetar aktivt för en god, flexibel och hållbar arbetsmiljö. Detta skapar förutsättningar för att anställda i förbundet känner stimulans och håller arbetslivet ut.

Miljöpåverkan

Alingsås och Värgårda räddningstjänstförbund arbetar för en bättre miljö före, under och efter en olycka. En strävan att hitta långvarig miljömässig hållbarhet ska finnas med i alla delar av den dagliga verksamheten. Vi ställer krav på samtliga våra underleverantörer vad gäller miljöpåverkan och rättvisemärkning.

Deltagande i samhällsutveckling

Den breda kompetens som finns inom förbundet bidrar till att möta de behov som samhället ställer när det gäller att främja en hållbar samhällsutveckling i förhållande till de riskbilder som finns. För att vara en aktiv och naturlig del av samhället krävs att vi finns ute i vårt upptagningsområde och medverkar i lämpliga aktiviteter. Vi vill och ska vara delaktiga i samhällsutvecklingsfrågor genom att aktivt samverka med andra organisationer.

4. Lokala mål

I regeringens proposition i samband med stiftandet av LSO står följande att läsa:

”Det måste bli färre som dör, färre som skadas och mindre som förstörs.”

Genom följande målbeskrivningar avser förbundet att verka för detta nationella mål samt för den styrande lagstiftning som redovisas på sidan 4-5 i detta handlingsprogram. De lokala målen ska sätta medborgarens perspektiv i fokus och avse förbundets arbete innan, under och efter en önskad händelse.

För att säkerställa likvärdig service och skydd ska mångfalden bland förbundets anställda öka.

Rekryteringsprocesser ska ske på sådant sätt att jämställdhet och mångfald säkerställs.

Ett aktivt jämställdhets- och mångfaldsarbete ska kontinuerligt bedrivas av förbundet.

Förbundet ska vara en viktig aktör i medlemskommunernas proaktiva säkerhets- och samhällsskyddsarbete.

Antal sakkunnighetsutlåtande ska öka.

Antalet särskilda boenden med sprinklersystem ska öka.

Tillsyn ska ske enligt fastsatt tillsynsplan

Krisorganisationen i medlemskommunerna ska stärkas av förbundet i syfte att minska konsekvenserna vid påfrestningar. Förbundet ska vid påfrestning vara en del av medlemskommunernas krisorganisation.

Förbundet ska genomföra brandsyddskontroll av eldstäder enligt fastställda frister.

Allmänhetens kunskap om och förmåga att förebygga olyckor och minska dess konsekvenser ska kontinuerligt öka.

Förbundet ska stärka allmänhetens kunskap och förmåga genom utbildning, information och rådgivning.

Förbundet ska stärka allmänhetens förmåga och möjlighet att påbörja skadeavhjälpanande åtgärder vid en olycka.

Förbundet ska genomföra effektiva och säkra räddningsinsatser med minsta möjliga miljöpåverkan.

Övning för operativ personal ska ske enligt årligt övningsprogram.

Förbundets operativa förmåga på enhetsnivå ska kartläggas.

Förstärkning av förbundets förmåga att leda komplicerade räddningsinsatser ska ske i samverkan med andra räddningstjänster i regionen.

Första enhet ska vara framme inom den tid som anges i handlingsprogrammet.

Vid varje räddningsinsats ska miljöpåverkan beaktas då inriktningsbeslut tas för insatsen.

Förbundet ska i samband med räddningsinsatser skapa mervärde för den drabbade. Kontakt med drabbad ska ske inom tid angiven i förbundets kvalitetsförklaring.

Förbundet ska samverka med andra samhällsaktörer för ökad samhällsnytta.

Förbundet ska utlarmas för att förebygga suicid.

Förbundet ska utlarmas enligt kriterier för i väntan på ambulans (IVPA).

Förbundet ska omvärldsbevaka och stärka en regional samverkan för att hantera händelser med omfattande samhällspåverkan.

Förbundet ska förebygga och minska konsekvensen av social oro samt säkerställa förmågan att genomföra räddningsinsatser vid förändrad hotbild.

5. Förbundets olycksförebyggande verksamhet

En säker miljö utgör grunden för människors upplevda trygghet i förbundsområdet. Den skapas genom ett tvärspektoriellt, förebyggande arbete och en god beredskap för räddningstjänst och olika samhällskriser.

Allmänhetens kunskaper och engagemang skall stärkas för att förverkliga målen och på sikt åstadkomma ett säkrare samhälle.

Behovet av samhällets skyddsnät ökar och risken är att prioriteringarna av våra gemensamma samhällsresurser kommer att leda till konflikter kring vad som bör prioriteras. Med begränsade samhällsresurser följer ett ökat individuellt ansvarstagande för att bevara och utveckla såväl tryggheten som säkerheten i vårt samhälle.

Olycksförebyggande

Under 2012 kostade olyckorna i förbundet ca 330 miljoner kronor enligt en sammanställning gjord av Sveriges kommuner och landsting (SKL). Varje år avlider i genomsnitt ungefär 5 personer och ett 50-tal behöver sjukhusvård efter att ha varit med om en olycka där räddningstjänstförbundet gör insatser. Dessutom orsakar olyckor omätbart lidande för de drabbade och skador på bland annat miljö och kulturhistoria.

Förbundet söker ständigt efter nya sätt att förebygga alla typer av oavsiktliga skador. Att stärka allmänhetens förmåga att förbygga olyckor

och minska dess konsekvenser är en viktig uppgift för förbundet. I de fall som kräver förebyggande åtgärder på kommunal och regional nivå bevakar och agerar räddningstjänstförbundet rådgivande med aktörer utanför vår verksamhet.

Brandförebyggande

Varje år inträffar omkring 120 bränder inom förbundets geografiska område. Den vanligaste startplatsen för bränder i byggnader är köket. Där startar 21 % av bränderna. I 52 % av insatserna är det flerbostadshus och villor som drabbats vilket betyder att det är hemma hos medborgarna som de flesta bränder inträffar. Inkluderas bortfall av tjänst och samtliga andra kostnader orsakade av bränder så uppskattar SKL att slutsumman för bränder i förbundets upptagningsområde under 2012 uppgick till ca 12,5 miljoner kronor.

Genom att på olika sätt försöka att förebygga bränder kan kommunerna och samhället i stort spara både pengar och onödigt lidande. Förbundet har av medlemskommunerna fått uppdraget att utbilda respektive kommuns anställda i Brandkunskap för alla (BKA) som är en grundläggande brandskyddsutbildning. Alla kom-

munanställda bör genomgå denna utbildning var tredje år.

I samverkan med försäkringsbranschen utbildas och certifieras hantverkare i kunskap om heta arbeten, ett krav för att få utföra arbetsuppgifter som anses utgöra fara för brand.

Händelsebaserade insatser görs av förbundet efter allvarliga tillbud eller upprepade försök att anlägga brand.

Förebyggande stöd till den enskilde

Individen är den viktigaste samhällsresursen när ett snabbt ingripande krävs i samband med brand eller annat livshotande läge. Förbundet stärker på olika sätt den enskilde med utbildning, information och rådgivning för att var och en ska kunna förhindra och begränsa konsekvenser av olyckor.

Förbundet träffar elever och lärare och genomför utbildning med olika innehåll beroende av målgrupp. Förbundet tar också aktiv del i vissa gymnasieprogram med sin specialkompetens. Utöver detta erbjuder

räddningstjänsten utbildning i hjärt- och lung-räddning för både vuxna och barn.

I samband med brandskyddskontroll utför förbundets brandskyddskontrollant även rådgivning och kontroll av brandskydd i hemmet.

Kommunikation och information

Förbundets ambition är att synas i hela förbundsområdet i samband med offentliga arrangemang för att på det sättet träffa och informera kommuninvånarna. Vid dessa tillfällen delas information ut som är anpassad till både sammanhanget och årstiden.

Via sociala medier och den egna hemsidan sprider förbundet aktuell information om pågående händelser och nyvunnen kunskap inom olycksförebyggande verksamhet.

Myndighetsutövning

Lag om skydd mot olyckor 2 kap. 2 §

Tillsyn enligt 2 kap. 2 § görs över byggnader och anläggningar för att säkerställa ett skäligt brandskydd. Tillsynen utgörs i huvudsak av kontroll av det övergripande byggnadstekniska brandskyddet samt det organisatoriska brandskyddet.

Tillsynen kan även utgöras av kontroll av vissa delar av brandskyddet på grupper av verksamheter, byggnader eller anläggningar, så kallade tematillsyner.

Varje år upprättas en tillsynsplan som översiktligt beskriver hur tillsynsarbetet kommer utföras under kommande år.

Lag om skydd mot olyckor 2 kap. 3 §

Ägare av vissa byggnader eller anläggningar är tillsammans med nyttjanderättshavare skyldiga lämna in en skriftlig redogörelse över brandskyddet. Vid tillsyn av respektive verksamhet kontrolleras sedan dokumentets aktualitet.

Lag om skydd mot olyckor 2 kap. 4 §

Tillsyn enligt 2 kap. 4 § görs på de anläggningar där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljö. Länsstyrelsen beslutar efter samråd med kommunen vilka anläggningar som omfattas av dessa skyldigheter. Tillsynen utförs genom granskning och bedömning av anläggningens riskanalyser samt besök på plats och kan samordnas med andra berörda myndigheters tillsyn samt i samband med tillsyn enligt 2 kap. 2 §.

Lag om brandfarliga och explosiva varor

Tillsynen utgörs i huvudsak genom kontroll av hantering av brandfarliga och explosiva varor på enskilda verksamheter. Vid kontroll av hanteringen beaktas verksamhetens systematiska arbete med säkerheten i hanteringen samt att de krav och villkor som är

ställda i lag, förordning, föreskrifter och tillstånd uppfylls.

Planerad tillsyn görs i första hand i samband med tillsyn enligt 2 kap. 2 § lag om skydd mot olyckor. Särskild tillsyn enligt – Lag om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011) utförs även i samband med tillståndsansökan för ny eller ändrad verksamhet samt vid tips eller tillbud.

Brandskyddskontroll

I enlighet med LSO ansvarar förbundet att i brandförebyggande syfte ansvara för brandskyddskontroll av förbränningsanordningar och imkanaler. Kontrollen innefattar även tak, skorsten och anslutande byggnadsdelar.

Brandskydd i byggprocess och samhällsplanering

Förbundet agerar sakkunnig i brandskyddsfrågor under bygglovsprocessen för respektive medlemskommun. Förbundet svarar med ett skriftligt utlåtande över inkomna remisser samt föreslår ytterligare uppföljning för de mer komplicerade objekten.

Förbundet stödjer medlemskommunerna med sakkunskap i samhällsplanering. Två typer av olyckor som förbundet särskilt bevakar i samhällsplaneringen är farligt-godsolycka och översvämning. Dessa två har identifierats i riskanalysen inför arbetet med denna handling. Förbundet bevakar riskhänsyn i de remisser som besvaras.

En tidig och förebyggande dialog i såväl byggprocessen som samhällsplaneringen är en avgörande framgångsfaktor i kommunernas säkerhetsarbete.

Förbundet yttrar sig även i ett olycksförebyggande perspektiv på remisser från polis, socialförvaltning, länsstyrelsen, trafikverket och andra parter.

Brand- och olycksutredning

För att ta tillvara och lära av erfarenheter från olyckor och insatser ska olycksundersökningar genomföras. Ytterst är syftet att med rimliga insatser utreda olyckans orsak, dess förlopp och insatsens genomförande. Vidare syftar olycksundersökningarna till att lära av olyckor och sprida kunskap till dem som blivit drabbade samt till den egna organisationen. Utgångspunkten är att organisationen ska lära av varje olycka och insats. Någon ska alltid lära sig något vid varje inträffad olycka, både för att förhindra att en olycka inträffar igen och för att lindra konsekvenserna. Vid behov förs resultatet av utredningarna vidare till berörda parter i samhället med förslag på olycksförebyggande åtgärder.

Varje insats dokumenteras i en insatsrapport. Vid dödsolyckor och olyckor med oklar orsak kontaktas en intern olycksutredare för en eventuell förundersökning. Förundersökningen, som är en kort studie av händelsen, ligger till grund för sakkunnig-

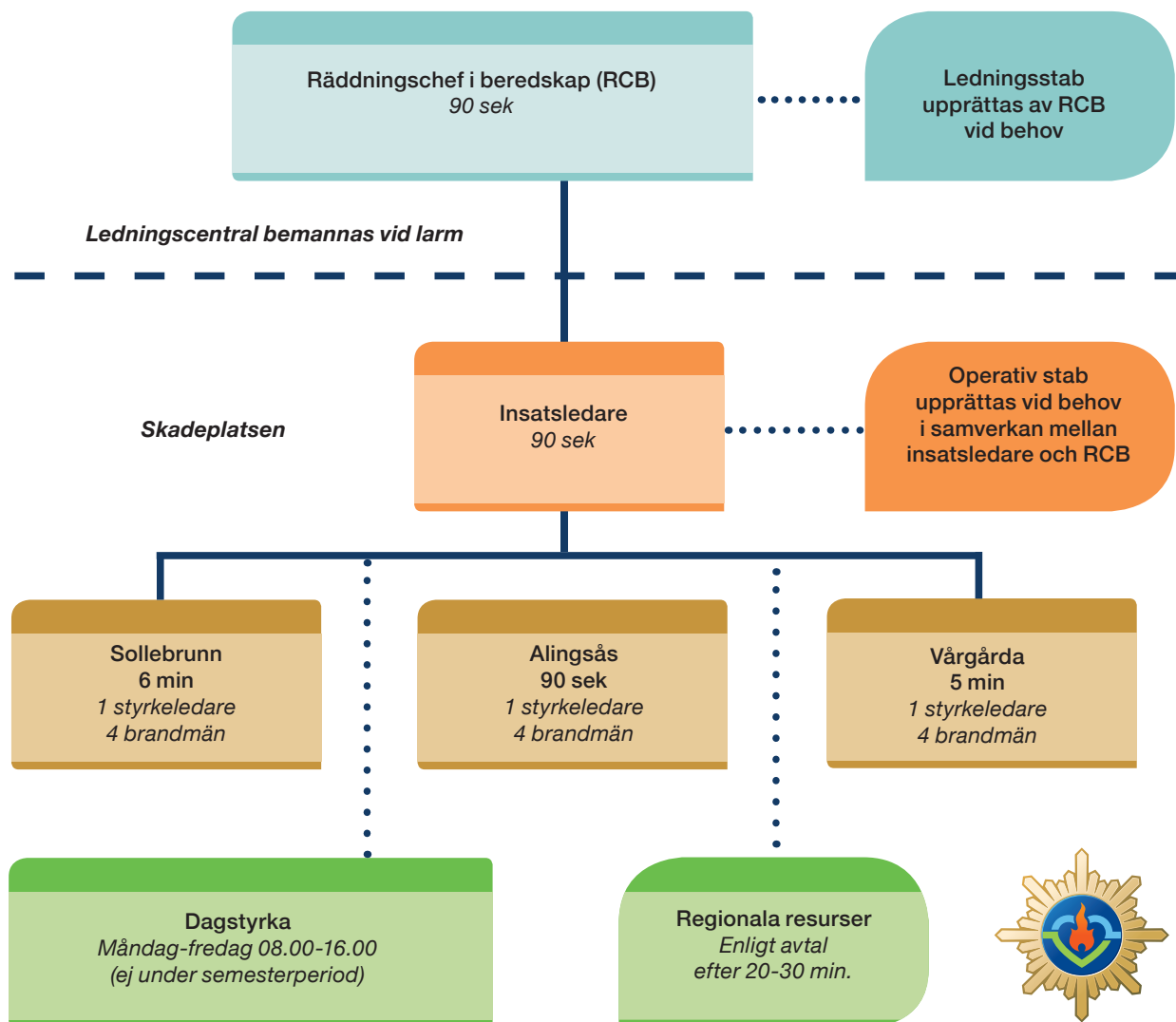
utlåtande eller beslut om fördjupad olycksundersökning eller insatsutvärdering.

Förundersökningarna, olycksundersökningarna och insatsutvärderingarna utförs av särskild utbildad personal som presenterar åtgärdsförslag som kan rikta sig såväl internt som externt.

Vid misstanke om brott sker en brandteknisk undersökning i samverkan med polisen. Kontakt med medlemskommuner tas vid händelser i kommunens byggnader och verksamheter. Efter större trafikolyckor samverkar räddningstjänsten med trafikverket och de lokala gatukontoren för att genom lämpliga åtgärder verka för ett minskat antal trafikolyckor i framtiden.

6. Förbundets Räddningsinsatsorganisation

OPERATIV INSATSORGANISATION

Insatsresurserna är storleksmässigt anpassade utifrån att styrkorna självständigt eller i samverkan skall ha förmåga att hantera olika insatser.

För räddningspersonal som ska fungera som räddningsledare krävs delegation av Räddningschefen, minimikrav på formell kompetens – kurs Räddningsledning A eller motsvarande samt lämplig erfarenhet.

Utöver godkänt räddningsledarskap och lämplig erfarenhet har förbundet följande formella minimikrav gällande kompetens för operativa befattningar:

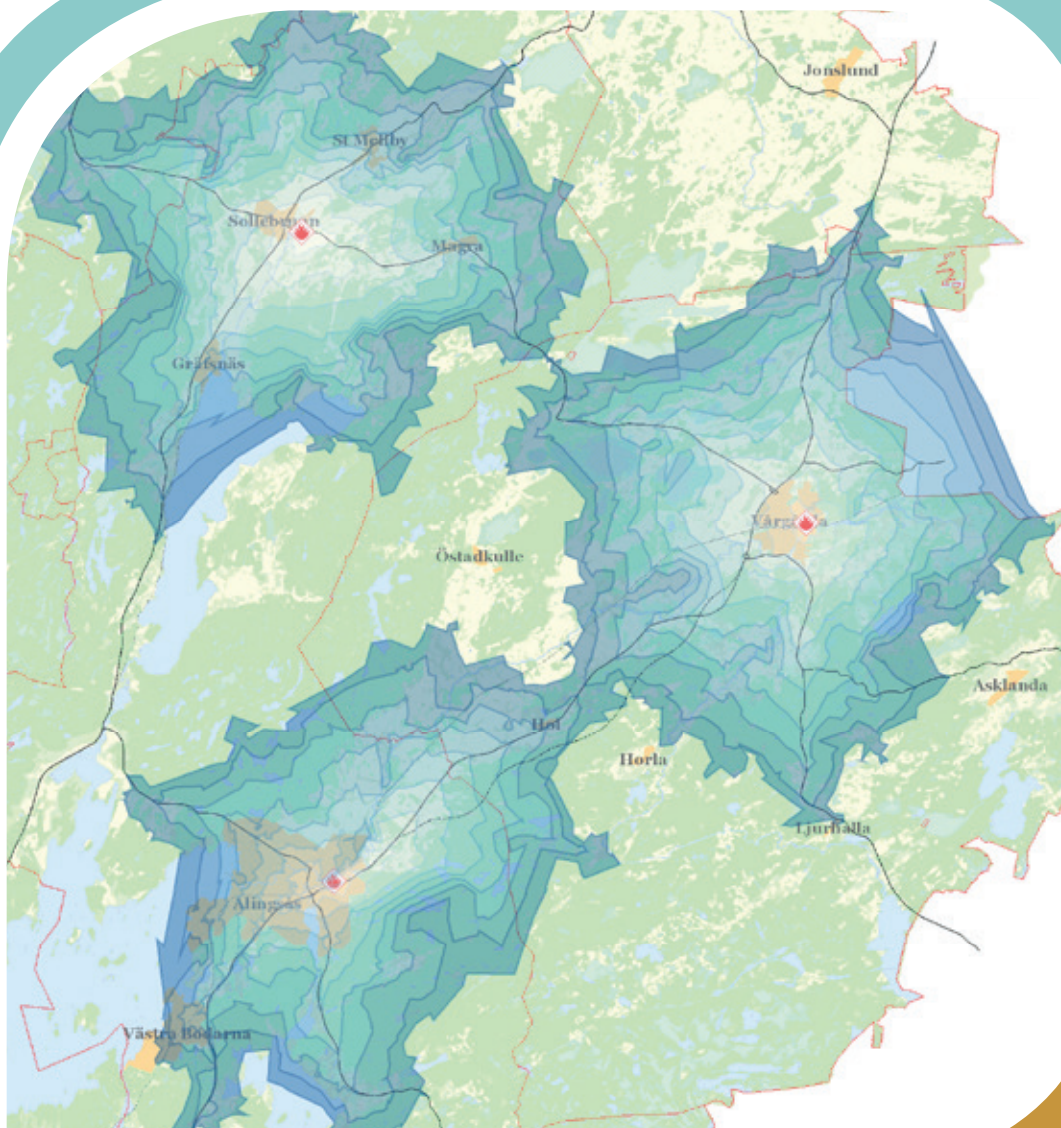
- **Räddningschef i beredskap:** Räddningsledning B eller motsvarande.
- **Insatsledare:** Räddningsledning B eller motsvarande.

- **Styrkeledare:** Räddningsledning A eller motsvarande.
- **Brandman:** Räddningsinsats eller motsvarande.

För varje operativ roll finns krav på kompetenser utöver de angivna minimikraven, dessa krav förändras kontinuerligt i takt med samhällsutvecklingen.

Kriterier för att förbundet skall genomföra räddningstjänstinsatser:

1. Det ska finnas behov av ett snabbt ingripande.
2. Insatsen skall vara motiverad med hänsyn till det hotade intressets vikt.
3. Kostnaderna för insatsen skall ställas i relation till vad man kan uppnå med insatsen.
4. Det finns ingen annan som kan utföra arbetet inom rimlig tid.

Kartbilden anger hur långt räddningstjänsten hinner från respektive brandstation på tio minuters effektiv körtid med gällande hastighetsbegränsningar. Varje streck motsvarar en minut. Hänsyn är inte tagen till stationernas varierande anspänningstider, dvs. tiden från larm till dess att räddningsstyrkan lämnar brandstationen.

RÄDDNINGSTJÄNSTENS FÖRMÅGA

Förbundet ska enligt LSO kunna påbörja räddningsinsatser inom godtagbar tid vilket innebär cirka 5-10 minuter för tätorterna Alingsås, Vårgårda och Sollebrunn och 10-20 minuter för övriga områden. Vid vissa större objekt som t.ex. sjukhus och större industrier kan något längre insatstid förväntas på grund av objektets storlek och komplexitet.

Insatsplanering skall ske utifrån att räddningsstyrkorna enskilt (E), i samverkan med förbundets resurser (S), eller i samverkan med regionala resurser (R) skall kunna utföra insats vid följande händelsetyper:

Olyckshändelse

	Alingsås	Vårgårda	Sollebrunn
1. livräddning på vatten och i terräng	E	E	E
2. mindre brand i terräng , och på öar	E	E	E
3. akut åtgärd vid stormskada och översvämning	E	E	E
4. brand i villa, livräddning och invändig släckning	E	E	E
5. brand i lägenhet, livräddning och invändig släckning	E	E	E
6. mindre brand i skola, sjukhus, vårdhem eller industri	E	E	E
7. mindre trafikolycka med lättare personskador	E	E	E
8. större trafikolycka 6-8 skadade, varav 2-4 fastklämda	S	S	S
9. skuminsats vid ytbrand, spillyta ca 300 m2.	S	S	S
10. begränsat utsläpp av kemikalier och farligt gods	E	S	S
11. större kemikalieolycka	R	R	R
12. större brand på skolor, sjukhus, vårdhem, industrier	R	R	R
13. större brand i stadskärnan och i terrängen	R	R	R
14. större trafikolycka med 8-50 skadade personer, fastklämda	R	R	R
15. järnvägs- eller flygolycka med stort antal döda och skadade	R	R	R

Enskilt (E), Samverkan förbundets resurser (S),
Samverkan Regionala resurser (R)

BEREDSKAP

Räddningsstyrkorna i förbundet skall vara utbildade och övade för att kunna utföra förväntade insatser på ett effektivt sätt. Genom avtal med kringliggande räddningstjänster samverkar förbundet för att utgöra en resurs även i andra kommuner samt att i förekommande fall få hjälp från samma kommuner. Dessa insatser tillåts tillfälligt sätta ned beredskapen i förbundet. Vid ett andralarm, dvs. när ytterligare ett larm inkommer under pågående räddningsinsats, är målsättningen för tätorter med brandstation att en räddningsinsats ska kunna påbörjas inom 20 minuter. Räddningschef i Beredskap (RCB) hanterar ny beredskapsproduktion vid pågående insatser.

Organisationen ska vara dimensionerad för ett larm inom respektive insatsområde i de fall då inte insatsen kräver samverkan med flera styrkor.

RCB har mandat att låta organisationen avvika från ordinarie bemanning om bedömning görs att riskbilden förändrats påtagligt vid till exempel extrema väderlägen eller omvärldshot.

Vid avbrott eller störningar i ordinarie alarmeringsfunktioner till larmnummer 112 frinns som alternativ larmknappar på de tre brandstationerna i förbundet. Vid omfattande och långvariga avbrott placeras bemannade brandfordon ut strategiskt i förbundsområdet.

Stegutrustning

Inom Alingsås tätort tillhandahåller räddningstjänsten möjlighet till nödutrymning via maskinstege från fönster eller balkong högst 23 meter ovan mark. Särskild räddningsväg ska anordnas om inte åtkomlighet finns via ordinarie gatunät.

Nödutrymning med räddningstjänstens bärbara stegar kan ske från högst tredje våning eller max elva meter från fönstrets karmunderstycke eller balkongräckets överkant till marken. Marken nedanför fönster eller balkong ska vara plan intill tre meter från fasad.

Släckvatten

Förbundet arbetar med alternativsystemet som grund för behovet av släckvatten. Systemet bygger på att

tankbilar används för vattentransport mellan prioriterade brandposter eller andra vattendrag och brandplatsen.

Medlemskommunerna ansvarar för ledningar och brandposter i försörjningsnätet för brandvatten och samråder med räddningstjänstförbundet om brandposternas placering och antal. Funktionskontroll och vinterställning av brandposter sker enligt fastlagda årliga rutiner.

Områdestyp	Beskrivning	Släckvattenförbrukning (l/s)	Alternativ system kan tillämpas
A		Bostadsområden eller andra jämförbara områden med serviceanläggning	
A1	Flerfamiljshus lägre än 4 vån, villor, radhus och kejehus	10	Ja
A2	Annan bostadsbebyggelse	20	Nej
B		Industriområden, enstaka industrianläggningar eller andra från brandsynpunkt jämförbara områden.	
B1	Låg brandbelastning*, dvs brandsäkra byggnader utan upplag av brännbart material	10	Ja
B2	Normal brandbelastning, dvs, brandsäkra byggnader utan större upplag av brännbart material	20	Nej
B3	Hög brandbelastning såsom snickerifabriker, brädgårdar o dyl.	40	Nej
B4	Exceptionell brandbelastning såsom oljeanläggnings anläggningar o dyl	>40**	Nej

REGIONAL SAMVERKAN

En förstärkt samverkan i regionen innebär att räddningstjänsterna i Göteborgs-regionen genom avtal skapat förutsättningar för att gemensamt lösa komplicerade räddningsinsatser såväl på skadeplats som i stabsmiljö. Ett kontinuerligt arbete pågår med långsiktig inriktning att kunna ha gemensam ledningscentral och därmed kunna ha en förberedd organisation med enade rutiner vid större olyckor. För att kunna klara riktigt svåra insatser under lång tid finns det tecknade samarbetsavtal mellan räddningstjänsterna i Västra Götaland. Denna samverkan har fördjupats under 2014-2015 och inriktning är att samverkan förstärks även i frågor som inte handlar om operativ räddningsinsats.

Samverkan i övrigt sker löpande med andra organisationer och verksamheter. Exempel på samverkansparter är, myndigheten för samhällsskydd och beredskap, länsstyrelsen, polisen, sjukvården, trafikverket och kommunala förvaltningar.

Åtgärder efter avslutad räddningsinsats

Efter avslutad räddningsinsats ska utvärdering av egen insats göras, ansvarig för denna utvärdering är berörd insatsledare i samverkan med de insatta styrkorna. Denna utvärdering ska analysera insatsen beträffande både positiva och negativa åtgärder. Dessa ska sedan återföras in i organisationen för att förbättra kommande insatser. Kontakt med drabbade av olycka eller brand ska också tas av insatsledare efter inträffad händelse. Syftet med detta är att kunna svara på frågor samt hjälpa den drabbade att få en så bra helhetsbild som möjligt av det inträffade.

Frivilligorganisationer

Förbundet har avtal med frivilliga resursgruppen (FRG) i Alingsås och Vårgårda. Detta avtal innebär gemensamma aktiviteter ett par gånger om året för att kunna arbeta bra tillsammans då FRG blir tillfrågade om hjälp vid insats.

Hemvärnet har sedan länge en bra samverkan med förbundet och har varit operativt aktiva vid skogsbränder i förbundsområdet.

Räddningstjänst under höjd beredskap

Organisationen ska, då regeringen beslutat om höjd beredskap i landet, kunna anpassas till den förändrade hotbilden. Direktiv om beredskap och inriktning tas av länsstyrelse eller regering. Kommunernas beredskap bygger på den grund som finns i de kommunala planerna för extraordinära händelser.

UTVECKLINGSOMRÅDEN

Säker brandsläckning

Metod-, taktik- och teknikutveckling för en säkrare arbetsmiljö och effektivare släckning är ständigt pågående. Detta har lett till förändring av rutiner för invändig släckning, där rökdykning endast får ske om liv finns att rädda eller om det efter riskbedömning av räddningsledare bedöms som hanterbart gällande risker. Teknik och metoder kring skärsläckare och värmekameror förfinas kontinuerligt.

Brandsläckning på ett för miljön så skonsamt sätt som möjligt, med omhändertagande av släckvatten, är en naturlig del i detta förbättringsarbete.

Omhändertagande vid trafikolyckor

Förbundets tydliga risker kring infrastrukturen har under många år varit ett givet tema som handlat om att rädda så många liv som möjligt och minska lidande i samband med trafikolyckor. Detta arbete har varit resurskrävande och kommer att vara så även framöver. Ett alltför högt antal olyckor med både lättare och tyngre fordon inblandade kräver fortsatt utveckling inom förbundet med förbättrad teknik, metoder och organisation. Olycksutredningarna delger även fortsättningsvis andra aktörer för att påverka arbetet med säkrare trafikmiljöer.

Självmondsprevention

Självmond anses vara ett av samhällets största skadeproblem. I Sverige tar en person sitt liv i genomsnitt var sjätte timme och enligt statistiken sker tio självmondsförsök och 100 allvarliga suicidtankar för varje självmond.

Förbundet har utbildat personal som i samverkan med sjukvård och polis utlarmas för att gemensamt verka för att förhindra självmond, detta arbetssätt är för förbundet ganska nytt men det har redan visat sig ha god effekt vid uppkomna händelser.

En räddningstjänst i tiden

Räddningstjänsten är av tradition förknippad med att åka på larm för att släcka bränder och på senare år även som en aktör i omhändertagande vid trafikolyckor. Dessa uppdrag finns fortfarande med som centrala delar i räddningstjänstens annars allt mer omfattande samhällsuppdrag.

Samhällsuppdraget handlar i stort om att stödja och stärka samhällets och den enskildes förmåga att före-

bygga och hantera olyckor. Oavsett i vilken roll den anställda på räddningstjänsten verkar finns uppdraget att förhindra olyckor med som en naturlig del i det dagliga arbetet. För att kunna förhindra olyckor krävs det ett omfattande samhällsengagemang, ett stort mått av kreativitet samt deltagande i olika nätverk, både lokalt och regionalt. Detta innebär att räddningstjänstens mål är att vara

med som en given samarbetspartner i olika samhällsaktiviteter för att på så sätt bidra med kompetens för att förhindra olyckors uppkomst.

BÖRJE LINDGREN
Förbundsdirektör

PÄR-GÖRAN BJÖRKMAN
Förbundsdirectionens ordförande

VÅR VISION

VI SÖKER STÄNDIGT EFTER BÄTTRE
SÄTT ATT GÖRA DITT LIV TRYGGARE

Varje dag arbetar vi aktivt och innovativt för att förhindra olyckor. Vi är öppna för, och nyfikna på det samhälle vi har satts att skydda och möter medborgare med empati och professionalism. När det trots allt krävs en räddningsinsats, jobbar vi med modern utrustning och effektiva metoder. Vi lär oss av våra erfarenheter och blir ännu lite bättre nästa gång. En förutsättning för framgång är att vi har en kultur där vi vågar ifråga- sätta, diskutera och prova nya tankar. Det krävs att vi har ett klimat där alla känner sig trygga, där vi hissar istället för att dissas, där vi lyssnar på och respekterar varandra.

***Det är ett viktigt uppdrag, därför är vi
i ständig utveckling***

Räddningstjänsten
ALINGSÅS-VÅRGÅRDA

441 81 Alingsås | Besöksadress: Tomasgårdsvägen 1
Tel: 0322-61 60 00 | E-post: raddningstjansten@alivar.se